

Protest mod báltale

Politisk agitation i et psykologisk fagblad er nok set før, især i 1970'erne, men sjældent med grundige litteraturreferencer. Derfor læses Per Schultz Jørgensens báltale (Psykolog Nyt 12/2006) i starten med en vis forvirring: Er dette videnskab, politik eller underholdende faglig inspiration i en festlig anledning? Hensigten synes at være politisk agitation. Som sådan finder jeg artiklen problematisk og malplaceret i *Psykolog Nyt*.

Læserens forventninger spændes med antydninger af, at noget vigtigt er i gære. En obskur bevægelse er under opbygning. Herefter en kort retræte til den akademiske distance med erkendelsen af bevægelses tvivlsomme demokratiske grundlag. Disse overvejelser overtrumfes med henvisning til bevægelsens særlige legitimitet. Der hentydes til samfundets dårligdomme som indforståede sandheder. Her er åbenbart ikke behov for selvstændig tænkning. Alt sammen i et selvhøjtideligt sprog med – i politisk sammenhæng – svulstige ord som *ære* og *moralisk korrektion*. Som i en amerikansk film er der også en skurk så fæl, at alle heltens overtrædelser mere end retfærdiggøres. Nu er helten klar til indsats, personificeret i intellektuelle modstandsgrupper, der praktiserer forskellige former for protest eller rene heltegerninger i form af civil ulydighed.

Protester er en del af den demokratiske proces, mens civil ulydighed i en demokratisk retsstat uvægerligt får et blakket præg over sig. Man behøver bare at tænke på en kendt advokat, der ikke ville betale skat, eller den mere anonyme civile ulydighed ved skattesnyderi, sort arbejde eller hastighedsovertrædelser. Betegnelsen civil ulydighed kan være en besmykkelse af ligegyldighed, men man finder

også mere kværlantiske mennesker, der føler sig hævet over fællesskabet, fordi de overvurderer deres egen betydning.

Jeg nægter at tro, at man skal læse Per Schultz Jørgensens báltale således, at han undskylder eller ligefrem opfordrer til lovovertrædelser. Der er nemlig grund til at stoppe op og spørge: Har man lov at overtræde loven, hvis man har et etisk motiv? Har man lov at overtræde loven, hvis man har ædlere motiver end politikerne, og måske føler sig bedre i stand til at skelne mellem rigtigt og forkert end gennemsnitsmennesket?

Begrebet "den etiske forbryder" er ifølge Google kun brugt et par gange i USA. Her er titlen på en bog, der venter på at blive skrevet! Kan etisk motiverede lovovertrædelser sammenlignes med anden kriminalitet? Jeg skal ikke opkaste mig til ekspert i kriminologi eller retspsykiatri. Jeg ved dog, at motivet til kriminalitet i subgrupper kan være revanche over for tab af status i normalsamfundet. Subgruppen tilbyder et alternativt sæt af værdier i opposition til det omgivende samfund [1]. Men hvordan kan man tale om tab af status hos "den etiske forbryder", der måske tilhører eller gerne vil tilhøre samfundets top? Báltalen nævner anti-intellektualismen og hentyder måske indirekte til den dybe krænkelser, mange intellektuelle har følt ved heksejagten på smagsdommere og eksperter.

Talen centrerer nu om en hyldest til denne intellektuelle klasse, som har sandheden og en glørværdig tradition som samfundsrevsere. I artiklens sort-hvide univers skelnes der mellem de intellektuelle, der tjener magthavernes interesser, og de rigtige, uafhængige intellektuelle, som forfæg-

ter sandheden i en heltmodig kamp mod magthaverne. Der søges hvervet psykologer og andre professionelle til kampen.

Skulle man trods alt give lidt kredit for det gode i, at nogen kæmper for de ulykkelige mennesker, der unægteligt også er i Danmark? Jo, hvis proportionerne gjorde målsætningen troværdig. På Hald Ruin ved Viborg hørtes en helt anden opflammende báltale sankthansaften. Forfatteren Trine Andersen indledte nogenlunde med ordene: "Jeg skammer mig over de vilkår, vi byder slumkvarterene i Afrika", efterfulgt af en malende beskrivelse, så tilhørerne skammede sig sammen med taleren. Der var dyb tavshed blandt de fremmødte. Læg mærke til, at hun sagde: "Jeg skammer mig". Det er et sprog, der engagerer! – uden omnipotens/magtesløshed, devaluering af anderledestænkende og paranoide fjendebilleder. Her var sans for proportionerne i den virkelige verdens problemer og en dyb solidaritet med os andre og med den milliard fattige i verden, som næppe har synderlig interesse i, om magthaverne i Danmark vinder kulturkampen, eller den intellektuelle klasse får sin magt og anseelse genoprettet.

Troels Møldrup

[1] Cohen, A.K.: *Delinquent Boys: The Culture of the Gang*. Glencoe, 1955, Free Press.